การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป โรงเรียนวัดท่าโบสถ์ อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

The Development of democratic behavior of Preschool children who received The Organizing Free Play or Creative Play based on the High/Scope Approach , Wat Tha Bot School, Hankha District, Chai Nat Province.

ศราวุฒิ บัวพก

Sarawaut Busphok ๑

Received: *October 13, 2025* **Revised:** *December 8, 2025*

Accepted: *March 2, 2026*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป และ ๒) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง ๕-๖ ปี ศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล ๓ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ที่โรงเรียนวัดท่าโบสถ์ จังหวัดชัยนาท มี ๑ ห้องเรียน จำนวน ๑๔ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป จำนวน ๒๔ แผน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ ๑.๐๐ และแบบสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ใช้ระยะเวลาในการทดลอง ๘ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๓ วัน วันละ ๔๕ นาที ในช่วงกิจกรรมเสรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ยประชากร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร และการทดสอบสถิติไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า ๑) พฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคปมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ ๒) พฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป สูงกว่าก่อนที่ได้รับการจัดกิจกรรมทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

คำสำคัญ : กิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป, พฤติกรรมประชาธิปไตย, เด็กปฐมวัย

๑สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Master of Education (Early Childhood Education) Phranakhon Rajabhat University. Email: sarawaut3251@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 064-6397785

Abstract

This research aimed to 1) study the relationship between preschool children's democratic behavior before and after implementing free choice activities based on the High/Scope approach, and 2) compare preschool children's democratic behavior before and after implementing free choice activities based on the High/Scope approach. The population consisted of 1 classroom with 15 preschool children, boys and girls, aged 5-6 years, studied in Kindergarten 3 in the second semester of the academic year 2024 at Wat Tha Bot School, Chai Nat Province. The research instruments included 24 free choice activities based on the High/Scope approach lesson plans, with an IOC of 1.00, and a preschool children's democratic behavior observation form. The experiment lasted 8 weeks, 3 days a week, 50 minutes a day during free choice activities period. The statistics used for data analysis were population mean, population standard deviation, and the Chi-square test.

The research findings revealed that 1) there was a relationship in preschool children's democratic behavior before and after implementing free choice activities based on the High/Scope approach with statistical significance at the .05 level; and 2) preschool children's democratic behavior after implementing free choice activities based on the High/Scope approach was higher than before the experiment in both overall and each aspect.

Keywords: Free Choice Activities Based on the High/Scope Approach, Democratic, Behavior, Preschool Children

๑. บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี โดยกำหนดจุดหมายเพื่อมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย ในหลักสูตรยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการสภาพแวดล้อมด้านสังคม เพราะจะส่งผลให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นได อย่างมีความสุข สนับสนุนให้ปฏิบัติตนในลักษณะที่สังคมยอมรับและเกิดทักษะทางสังคม มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สนับสนุนให้เกิดการแบ่งปันกัน ทั้งในด้านความคิดความรูสึก พื้นที่ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องจัดให้มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เด็กไดแสดงความเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่าง ๆ เช่น การกำหนดข้อตกลง การแบ่งหน้าที่ การฝึกการมีวินัยในตนเอง[๒]

การสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย จึงต้องเตรียมตั้งแต่เด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องไปจนเป็นผู้ใหญ่การออกแบบการจัดการศึกษา จึงต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงอายุ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ฝึกความคุ้นชินและส่งเสริมความคิด พฤติกรรม ที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย จากเรื่องง่าย ๆ ใกล้ ๆ ตัว ในครอบครัวโรงเรียน

[๒]กระทรวงศึกษาธิการ,**คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช** 2560,(กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,๒๕๖๐)

ชุมชน การเตรียมการดังกล่าวอยู่ภายใต้เงื่อนไขสำคัญร่วมกันจนเกิดเป็นทักษะที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยการปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม และมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันในพหุสังคม ซึ่งการจัดการศึกษาลักษณะนี้จึงมุ่งให้อิสระในการใช้ความคิด การมีเหตุผล อดทน อดกลั้นต่อความคิดที่แตกต่าง โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนเป็นสำคัญ[๓]

แนวการสอนแบบไฮสโคป เป็นการสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบลงมือทำผ่านมุมเล่นที่หลากหลาย มีพื้นฐานแนวคิดมาจากเพียเจท์ (Piaget Theory) ว่าด้วยการพัฒนาทางสติปัญญาที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติสามารถสร้างความรู้ได้เองโดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์การเรียนรู้ การสอนแบบไฮสโคปสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เพราะกระบวนการและวิธีการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กเปิดกว้าง มีการคิดวางแผน การปฏิบัติและการทบทวนเมื่อทำกิจกรรมแล้วเด็กสามารถคิดกิจกรรมอื่นต่อเนื่องได้ตามความสนใจ จุดสำคัญอยู่ที่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กควรได้รับระหว่างกิจกรรม ซึ่งครูต้องมีปฏิสัมพันธ์และกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมให้มากที่สุด หลักปฏิบัติมี ๓ ประการ ได้แก่ ๑) การวางแผน (Plan) เป็นขั้นให้เด็กคิดว่าทำอย่างไรจึงจะทำสิ่งที่พูดได้ ให้เด็กวางแผนด้วยการวาดภาพแสดงหรือทำสัญลักษณ์และครูจดบันทึกไว้ด้วยภาพหรือสัญลักษณ์ประจำตัวเด็ก ๒) การลงมือปฏิบัติ (Do) เป็นการดำเนินตามแผนที่วางไว้ ครูคอยสังเกตและสนับสนุนให้เด็กดำเนินกิจกรรมตามแผนด้วยตนเองหรือกลุ่มอย่างอิสะตามกำหนดเวลา ถ้ามีปัญหาระหว่างปฏิบัติเด็กอาจปรับแผนได้ และเมื่อทำงานเสร็จแล้วให้เด็กทำความสะอาดเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย ๓) การทบทวน (Review) เป็นการให้เด็กนำเสนอผลงานของตนเองและอภิปรายร่วมกับครู มีการทำกิจกรรมตามแผนหรือไม่ มีปัญหาอะไร แก้ไขได้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นการสะท้อนประสบการณ์ของเด็กจากกิจกรรมตามแผน ครูต้องให้โอกาสเด็กในการพูดอธิบายสิ่งที่เด็กทำปัญหาและแนวทางการแก้ไขของเด็กก่อนจบกิจกรรมทุกครั้ง[๔]

จากความสำคัญและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ซึ่งจะพัฒนาให้เด็กเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยและสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป” สำหรับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอในบทความนี้มี ๒ ข้อ) คือ

๑) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมประชาธิปไตย ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป

---

[๓] ธนพร แถวไธสงและอังสุมาลิน ติดตระกูลชัย,**การสร้างความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นรากฐานสู่สังคมอนาคตด้วยกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการเล่านิทาน**,การประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ เบญจมิตรวิชาการครั้งที่ ๑๐ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ มหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่:๑-๑๘.

[๔] ภาวิณี คงพรมและสรวงพร กุศลส่ง,"การจัดกิจกรรมการเล่นเสรีในมุมวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลสำหรับเด็กปฐมวัย",**วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต,**(เดือน ๒๕๖๕):๓๑-๔๙.

๒) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป

๓. วิธีดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย/ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป” นี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยใช้การทดลองกลุ่มเดียว การสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย การวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคปปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

๑) ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยเป็นชาย-หญิง อายุระหว่าง ๕-๖ ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล ๓ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ โรงเรียนวัดท่าโบสถ์ จังหวัดชัยนาท ๑ ห้องเรียน จำนวน ๑๕ คน

๒) ขอบเขตด้านตัวแปร

๒.๑) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป

๒.๒) ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

๓) ขอบเขตด้านพื้นที่หรือสถานที่ในการวิจัย

โรงเรียนวัดท่าโบสถ์ฯ จังหวัดชัยนาท

๔) ขอบเขตด้านระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เป็นเวลา ๘ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๓ วัน วันละ ๔๕ นาที รวมทั้งสิ้น ๒๔ ครั้ง

๔. ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ๑) พฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป มีความสัมพันธ์กัน ทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน ๒) พฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม แสดงว่า การจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคปส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดท่าโบสถ์ จังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

๕. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมประชาธิปไตย ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ๒) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

๑. ความสัมพันธ์ของคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ได้แก่ ด้านคารวธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม มีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณา

คะแนนก่อนและหลังการสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย พบว่า มีค่าคะแนนของเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกัน แสดงว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นมานั้น เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเด็กได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ซึ่งสอดคล้องกับกรรณิการ์ สุริยะมาตร[๕] กล่าวว่า กิจกรรมเสรีหรือกิจกรรมเล่นตามมุมที่โรงเรียนจัดให้เด็กเล่นอย่างอิสระเป็นกิจกรรมหลักกิจกรรมหนึ่งตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๔๖ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเล่นอย่างอิสระจากของเล่นตามมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมธรรมชาติ มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น นอกจากจะให้เด็กเล่นตามมุมแล้วครูอาจจะให้เด็กทำกิจกรรมที่ครูจัด เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ ซึ่งการจัดกิจกรรมเสรีนี้เป็นการให้เด็กได้เล่นอิสระตอบสนองความสนใจของตนเอง เด็กจึงมีโอกาสได้คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และพัฒนาความรู้โดยผู้ใหญ่เลือกใช้วิธีการส่งเสริมให้เด็กเล่นด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก ให้เด็กได้คิดรูปแบบการเล่นตามความสนใจและความต้องการ ทั้งที่เล่นเป็นรายเดี่ยวและเล่นเป็นรายกลุ่ม จึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้การเข้าสังคมของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพราะการเล่นเป็นกิจกรรมสำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้สังเกต ได้เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง ได้ใช้ประสาทสัมผัสการรับรู้ผ่อนคลายอารมณ์และแสดงออกถึงตนเอง ผลจากการเล่นจะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งจะพัฒนาลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัยผ่านการเล่น และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เช่น การให้ความร่วมมือการเป็นผู้นำผู้ตาม การเห็นอกเห็นใจ การแบ่งปันสิ่งของ การช่วยเหลือตนเอง และการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยต้องใช้เวลาในการพัฒนาต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สังเกตได้จากที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ครบ ๘ หน่วยการเรียนรู้ และได้ทำการสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตย เด็กมีพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้ง ๓ ด้านดีขึ้น

๒. พฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ช่วยให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น สอดล้องตามทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ (Learning by Doing) โดย จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เด็กเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น หรือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หรือ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้ลงมือทำและมีปฏิสัมพันธ์กับคน เหตุการณ์ต่าง ๆ ใช้วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการได้ใช้ความคิดทำในการสิ่งต่าง ๆ โดยที่เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ หรือ การเน้นเด็กเป็นสำคัญ (Child-centered)เนื่องจากกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคปครูผู้สอนมีการศึกษาจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ ตลอดจนเข้าใจเนื้อหา มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า พร้อมทั้งจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้พร้อม ส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติกิจกรรม คอยชี้แนะและให้คำแนะนำเมื่อเด็ก ๆ เกิดปัญหาหรือข้อสงสัย โดยเด็ก ๆ จะทำกิจกรรมผ่านกระบวนการจัดกิจกรรม ๓ ขั้น ดังนี้ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ และขั้นทบทวน เพื่อให้เด็กได้ช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันทำงาน และรู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้แก่กัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัด

[๕] กรรณิการ์ สุริยะมาตร์,"การพัฒนากิจกรรมเสรีตามแนวคิดของไฮสโคปในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย"**วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน**,(บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,๒๕๖๐)

กิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป สามารถพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมทั้ง ๓ พฤติกรรมประกอบด้วย ๑) พฤติกรรมการร่วมมือ ๒) พฤติกรรมการช่วยเหลือ ๓) พฤติกรรมความไม่เห็นแก่ตัว ของเด็กปฐมวัย เพราะในขณะที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดของไฮสโคปโดยใช้หลักปฏิบัติ ๓ ประการ คือ Plan (การวางแผน) Do (การปฏิบัติ) Review (การทบทวน) เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือทำงานหรือกิจกรรมด้วยความสนใจ จะทำให้เด็กสนุกกับการทำงาน เมื่อพิจารณาคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ในด้านคารวธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรมพบว่ามีค่าสูงขึ้นตามลำดับ แสดงว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นมานั้นเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยก่อนในแต่ละด้านมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น โดยด้านคารวธรรมอยู่ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม ๕.๗๓ รองลงมาคือ ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรมที่มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมเท่ากัน ๕.๔๗ สามารถอภิปรายตามรายด้าน ดังนี้

๒.๑ ด้านคารวธรรม พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวธรรม หลังได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคปสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมด้านนี้สูงกว่าด้านอื่น ๆ เนื่องมาจาก เด็ก ๆ ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป เด็ก ๆ มีพฤติกรรมที่ เข้าใจในกฎระเบียบข้อตกลงแล้วปฏิบัติตามได้ ตั้งใจฟังและรับฟังบุคคลอื่น แสดงออกพฤติกรรมได้เองโดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องกระตุ้นและชี้แนะ ผลจากการเล่นจะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งจะพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ผ่านการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เช่น เด็กสามารถการทำงานร่วมกัน เด็กรู้จักเคารพซึ่งกันและกัน เด็กรู้จักการใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา สามารถเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้

๒.๒ ด้านสามัคคีธรรม พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม หลังได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคปสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป เนื่องจากเด็ก ๆ ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป โดยทำกิจกรรมผ่านกระบวนการจัดกิจกรรม ๓ ขั้น ดังนี้ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ และขั้นทบทวน ทำให้เด็กมีพฤติกรรมประชาธิปไตย เด็กรู้จักตนเอง รู้จักบุคคลรอบด้าน รู้จักเพื่อนที่เล่นด้วย ขณะเล่นเด็กได้มีโอกาสรู้จักบทบาทของตนเองและผู้อื่น รู้จักการผ่อนปรนและรอคอย อดทนต่อความไม่สมหวัง รู้จักการแบ่งปัน รู้จักการร่วมมือกับคนอื่น เป็นต้น

๒.๓ ด้านปัญญาธรรม พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรม หลังได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคปสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป เนื่องมาจาก เด็ก ๆ ได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป เด็กรู้จักที่จะแก้ไขปัญหาโดยการประนีประนอมไม่ใช้ความรุนแรง และรู้จักเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างจากตนเองโดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องคอยชี้แนะหรือกระตุ้น ทำให้เด็กมีทักษะการคิดพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยังทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การเข้าใจตนเองและผู้อื่น

จึงสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ของคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ได้แก่ ด้านคารวธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม มีความสัมพันธ์กันและพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป โรงเรียนวัดท่าโบสถ์ฯ จังหวัดชัยนาท เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป จะเห็นได้ว่าการทดลองในช่วงระยะเวลา ๘ สัปดาห์ เด็กได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่เพิ่มสูงขึ้น

๖. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยในครั้งนี้สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคปเป็นการสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านมุม เล่นที่หลากหลาย ด้วยสื่อและกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และการแก้ปัญหาอย่าง กระตือรือร้น โดยการให้โอกาสเด็กเป็นผู้ริเริ่มการเล่นหรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระ ซึ่งตรงตาม ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ในการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน จะเน้นการเรียนรู้แบบ ลงมือกระทำ เพราะเด็กจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงทำให้เกิดความคิด ความรู้ความเข้าใจ และ รู้จักลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเอง การทดลองในช่วงระยะเวลา ๘ สัปดาห์ เด็กได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคปส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่เพิ่มสูงขึ้น

๗. สรุป

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป สามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ของคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป ได้แก่ ด้านคารวธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม มีความสัมพันธ์กันและพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป

๘. ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑.๑ ควรเพิ่มมุมบล็อกเพื่อให้เด็กได้มีตัวเลือกเพิ่มขึ้น และผู้วิจัยจะได้มีมุมประสบการณ์เพิ่มขึ้นสังเกตพฤติกรรมของเด็กได้หลากหลายขึ้น

๑.๒ ในขั้นทบทวน (Review) ครูควรเป็นคนเลือกเด็กเองเพื่อให้เด็กทุกคนได้ออกมานำเสนอความประทับใจหรือผลงานในการเข้ามุมประสบการณ์ที่ตนเองชื่นชอบครบทุกคนและมีความถี่ในการออกมานำเสนอที่เท่ากัน

๒.ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรมีการศึกษาพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ เช่น มาตรฐานที่ ๗ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคำขอบคุณ และขอโทษด้วยตนเอง เป็นต้น

๒.๒ ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เช่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป กิจกรรมกลางแจ้งตามแนวคิดไฮสโคป และกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดไฮสโคป

บรรณานุกรม

กรรณิการ์ สุริยะมาตร์."การพัฒนากิจกรรมเสรีตามแนวคิดของไฮสโคปในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย". **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน**.บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,๒๕๖๐.

กระทรวงศึกษาธิการ.**คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560**.กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว ,๒๕๖๐.

ธนพร แถวไธสงและอังสุมาลิน ติดตระกูลชัย.การสร้างความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นรากฐานสู่สังคมอนาคตด้วยกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการเล่านิทาน.**การประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ เบญจมิตรวิชาการครั้งที่ ๑๐** วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่.

ภาวิณี คงพรมและสรวงพร กุศลส่ง."การจัดกิจกรรมการเล่นเสรีในมุมวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลสำหรับเด็กปฐมวัย".**วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต.**(เดือน ๒๕๖๕): ๓๑-๔๙.